

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 26/2016-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. januára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [redacted] – [redacted]
[redacted] Česká republika, [redacted],
[redacted] zastúpených advokátom JUDr. Jozefom Holičom, Lužická 7,
Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa
čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho
súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 308/2013, 3 Cdo 309/2013 zo 14. januára 2015,
uzneseniami Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 1/2013-1461 z 28. februára 2013
a č. k. 3 Co 3/2013-1463 z 28. februára 2013 a uzneseniami Okresného súdu Bratislava III
č. k. 7 C 157/2001-1153 z 24. októbra 2012 a č. k. 7 C 157/2001-1262 z 18. mája 2011
a takto

rozhodol:

Sťažnosť [redacted] – [redacted]
[redacted] odmieta.

Odôvodnenie

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] – [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 308/2013 zo 14. januára 2015 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“), uzneseniami Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 1/2013-1461 z 28. februára 2013 a č. k. 3 Co 3/2013-1463 z 28. februára 2013 (ďalej aj „uznesenia krajského súdu“) a uzneseniami Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 157/2001-1153 z 24. októbra 2012 a č. k. 7 C 157/2001-1262 z 18. mája 2011 (ďalej aj „uznesenia okresného súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že najvyšší súd označeným uznesením odmietol dovolanie sťažovateľov proti uzneseniam krajského súdu, ktorými boli ako vecne správne potvrdené uznesenia okresného súdu ohľadne povinnosti sťažovateľov zaplatiť náhradu trov konania odporcom.

Vo svojej argumentácii sťažovatelia poukazujú na obsah predchádzajúcich sťažností podaných proti uzneseniu krajského súdu č. k. 3 Co 1/2013-1461 z 28. februára 2013 (vedených pod sp. zn. III. ÚS 416/2013 a sp. zn. II. ÚS 665/2014), ktoré ústavný súd odmietol pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí. Nadväzne na to vyjadrujú nesúhlas s dĺžkou súdneho konania, vedením dotknutého sporu okresným súdom «*v registri „C“*» a nerešpektovaním na prípad dopadajúcich kogentných právnych noriem. Zároveň odôvodňujú naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 237 ods. 1 písm. b), c) a f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), s ktorých existenciou sa podľa sťažovateľov najvyšší súd dostatočne nevysporiadal. Napadnuté uznesenia sťažovatelia považujú za nepreskúmateľné a neodôvodnené, čím im mala byť postupom najvyššieho súdu odňatá

možnosť konať pred súdom. V sťažnosti sa opakovane vracajú k priebehu konania pred okresným súdom a krajským súdom ako súdom odvolacím, zaoberajú sa právnym posúdením ich prípadu a poukazujú aj na okolnosti nasvedčujúce existencii zbytočných priesťahov v danom súdnom konaní, v ktorých vidia existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 150 OSP na nepriznanie náhrady trov konania. V uvedených súvislostiach napokon vo svojej argumentácii namietajú porušenie práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhuje, aby v predloženej veci vydal ústavný takéto rozhodnutie:

„1. Ústavný súd Slovenskej republiky, napadnuté rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 308/2015 a 3 Cdo 309/2015 zo dňa 14.01.2015 zrušuje z dôvodu porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co 1/2013-1461 a sp. zn. 3 Co 3/2013-1463 zo dňa 28.2.2013 a zrušuje aj rozhodnutia Okresného súdu Bratislava III. sp. zn. 7C 157/2001-1262 zo dňa 18.5.2011 a sp. zn. 7 C 157/2001-1153 zo dňa 24.10.2012 z dôvodu porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky, pre porušenie základných ľudských práv sťažovateľov v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru... priznáva... primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000,- Eur pre každého sťažovateľa, ktorú sumu porušovateľa... sú povinný uhradiť na účet... ich právneho zástupcu JUDr. Jozefa Holiča...

4. Ústavný súd Slovenskej republiky, priznáva sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia v rátane DPH, spolu 419,84 Eur ktoré sú porušovateľa... povinní spoločne a nerozdielne uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov JUDr. Jozefa Holiča...“

V doplnení sťažnosti doručenej 22. júna 2015 sťažovateľa ústavnému súdu súčasne navrhuje dočasne odložiť vykonateľnosť uznesení krajského súdu a uznesenia okresného súdu č. k. 7 C 157/2001-1262 z 18. mája 2011 až do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o ich sťažnosti.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie

ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Skôr, ako sa ústavný súd vyjadrí k výsledkom realizovaného ústavného prieskumu, poznamenáva, že ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy je v zmysle čl. 20 ods. 3 ústavy viazaný návrhom sťažovateľov. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovatelia domáhajú. To znamená, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia domáhajú v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Uvedené platí osobitne v prípadoch, v ktorých sú osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd zastúpené kvalifikovaným právnym zástupcom, tak ako to je aj v tomto prípade. Pretože sťažovatelia žiadajú v petite sťažnosti vysloviť len porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tvrdenia o porušení ďalších označených ustanovení (čl. 20 ods. 1 a 3, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy), ktoré sťažovatelia uvádzajú v texte sťažnosti mimo petitu, považoval ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 279/07, III. ÚS 131/2012) iba za súčasť ich argumentácie, a preto sa ich porušením vecne nezaoberal.

2.1 K namietanému porušeniu označených práv uzneseniami okresného súdu

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať predloženými sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovatelia nemôžu domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovatelia môžu domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku

svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

Ústavný súd v tejto súvislosti predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Pokiaľ ide o uznesenia okresného súdu, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že proti týmto uzneseniam bolo možné podať odvolanie, čo sťažovatelia aj využili. Uznesenia okresného súdu č. k. 7 C 157/2001-1153 z 24. októbra 2012 a č. k. 7 C 157/2001-1262 z 18. mája 2011, ako aj sťažovateľmi namietaný postup tohto súdu, ktorý ich vydaniu predchádzal, teda bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom. S prihliadnutím na to bolo preto potrebné tú časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2.2 K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu č. k. 3 Co 3/2013-1463 z 28. februára 2013

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať, ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľov porušili, ďalej označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa základné práva alebo slobody porušili, a tiež označenie toho, proti komu návrh smeruje.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa k sťažnosti pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovatelia k sťažnosti nepredložili kópie právoplatných uznesení krajského súdu, ktoré sú osobitnou náležitosťou sťažnosti vyžadovanou § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Keďže ústavnému súdu je z obsahu sťažnosti vedenej pod sp. zn. III. ÚS 416/2013 známy len obsah uznesenia krajského súdu č. k. 3 Co 1/2013-1461 z 18. mája 2011, vo vzťahu k druhému napadnutému uzneseniu krajského súdu (č. k. 3 Co 3/2013-1463 z 28. februára 2013) nemohol ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmať sťažovateľmi tvrdené porušenie práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru z hľadiska, či sťažnosť spĺňa podmienky pre prijatie sťažnosti alebo pre rozhodnutie o jej zjavnej neopodstatnenosti.

V súvislosti s uvedeným nedostatkom sťažnosti ústavný súd pripomína, že takéto nedostatky nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010). Ústavný súd už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj v súvislosti s tým naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

Vzhľadom na uvedené považoval ústavný súd sťažovateľmi doručенú sťažnosť v časti, v ktorej namietali porušenie označeného práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru

uznesením krajského soudu č. k. 3 Co 3/2013-1463 z 28. februára 2013, za nespĺňajúcu zákonom predpísané náležitosti.

2.3 K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského soudu č. k. 3 Co 1/2013-1463 z 28. februára 2013 a uznesením najvyššieho soudu

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04). V súvislosti so svojím postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre tiež zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (podobne II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Vzhľadom na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní iných než ústavných zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Skutkové a právne závery všeobecného soudu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného soudu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstatou práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného soudu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01, II. ÚS 517/2014). K tomu sa pridávajú záruky spravodlivého procesu vzťahujúce sa na organizáciu a zloženie soudu, ako aj na vedenie

konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08). V zmysle rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva v prípadoch namietaného porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa úloha súdu sústreďuje na zistenie, či konanie ako celok vrátane dokazovania (spôsobu vykonania dôkazov) malo spravodlivý charakter (napr. rozsudok vo veci Van Mechelen a iní proti Holandsku z 23. 4. 1997, § 49, § 50; rozsudok A. M. proti Taliansku zo 14. 12. 1999, § 23, § 24).

Vo všeobecnosti platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania spravidla samo osebe nedosahuje intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Podľa názoru ústavného súdu nemožno z hľadiska kritérií spravodlivého procesu pripisovať rozhodovaniu o trovách konania takú istú relevanciu ako námietkam proti procesnému postupu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej, resp. samotnému rozhodnutiu vo veci samej. Ústavný súd zároveň nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatným rozhodnutiam všeobecných súdov o náhrade trov súdneho konania. Ústavný súd však pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi problematiky akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že ním bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013).

Podstata námietok sťažovateľov spočíva v ich nesúhlase s postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov v merite veci (ktoré podľa ich názoru neprihliadali na všetky rozhodujúce skutočnosti), s dĺžkou predmetného konania pred uvedenými súdmi a napokon

aj s odôvodnením napadnutých rozhodnutí, v ktorých sa uvedené súdy nemali vysporiadať s relevantnými právnymi skutočnosťami (v súvislosti s rozhodnutím o náhrade trov konania osobitne s dôvodmi hodnými osobitného zreteľa, ktoré môžu viesť k čiastočnému alebo úplnému nepriznaniu náhrady trov konania).

Krajský súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia č. k. 3 Co 1/2013-1463 z 28. februára 2013 po uvedení obsahu § 142 ods. 1 a § 146 ods. 2 OSP uviedol:

„V danom prípade sa dôvodnosť podania žaloby posudzuje procesne. Nerozhoduje, aký by bol výsledok konania, ak by nedošlo k späťvzatiu žaloby, ale to, či žalovaný (odporca) splní to, čoho sa žalobca (navrhovateľ) domáha, a len preto vezme žalobu späť.

Zavinenie je možno posudzovať len z procesného hľadiska, nie podľa hmotného práva, lebo potom by šlo o posudzovanie dôvodnosti nároku vo veci samej, takže by po zastavení konania súd ďalej skúmal dôvodnosť nároku vo veci samej. Preto ak vzal navrhovateľ návrh späť, z procesného hľadiska platí (ak nejde o prípad § 146 ods. 2 veta druhá), že zavinil, že konanie muselo byť zastavené a je preto povinný nahradiť náklady konania odporcovi.

Odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa dospel k názoru, že navrhovatelia späťvzatím návrhu voči odporcom 2/ a 3/ zavinili zastavenie konania, a sú preto povinní nahradiť trovy konania odporcom. V danom prípade, teda nedošlo k splneniu toho, čoho sa navrhovatelia domáhali v návrhu na začatie konania. V odvolaní navrhovatelia poukazovali na to, že ich návrh bol dôvodný. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že súd dôvodnosť návrhu skúma v merite veci, čo v danom prípade neprichádzalo do úvahy, vzhľadom na späťvzatie návrhu. Pri späťvzati návrhu sa dôvodnosť podania návrhu na začatie konania posudzuje procesne, teda neskúma sa aký by bol výsledok konania, keby nedošlo k späťvzatiu návrhu.

Odvolací súd dospel k názoru, že súd prvého stupňa postupoval správne, keď zaviazal navrhovateľov 1/ a 2/ zaplatiť odporcom 2/ a 3/ náhradu trov konania.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správne.“

Najvyšší súd svoj právny záver o neprípustnosti dovolania vo svojom uznesení sp. zn. 3 Cdo 308/2013, 3 Cdo 309/2013 zo 14. januára 2015 odôvodnil predovšetkým z hľadiska sťažovateľmi namietaných dovolacích dôvodov. Vo vzťahu k procesnej vade definovanej v § 237 písm. b) OSP uviedol, že spôsobilosťou byť účastníkom konania „sa rozumie spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon priznáva účastníkom konania“, pričom poukázal aj na obsah svojho uznesenia sp. zn. 4 Cdo 247/2013 z 21. augusta 2014, kde najvyšší súd «na obdobnú dovoláciu námietku uviedol, že „uznesením Mestského súdu v Bratislave z 1. februára 1999 č. k. 38 K 111/95-59 bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka [REDAKOVANÉ] a za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený [REDAKOVANÉ]. Z dôvodu úmrtia ustanoveného správcu konkurznej podstaty, súd uznesením z 13. októbra 2011 č. k. 38 K 111/1995-5561 ustanovil do funkcie nového správcu konkurznej podstaty - [REDAKOVANÉ], ktorú na jej návrh uznesením z 2. decembra 2011 č. k. 38 K 111/1995-5568 zbavil funkcie správcu konkurznej podstaty a do funkcie správcu konkurznej podstaty ustanovil [REDAKOVANÉ]. Z uvedeného vyplýva, že konanie nie je postihnuté namietanou vadou uvedenou v § 237 písm. b) O.s.p., pretože v čase rozhodovania odvolacím súdom bol namiesto zosnulého [REDAKOVANÉ] novo ustanoveným správcom konkurznej podstaty [REDAKOVANÉ]“. Tento právny názor zastáva dovolací súd aj v preskúmvanej veci.

Najvyšší súd k vyššie uvedenému dodáva, že spôsobilosť byť účastníkom konania treba odlišovať aj od tzv. vecnej legitímácie účastníka (aktívnej alebo pasívnej) predstavujúcej hmotnoprávny vzťah účastníka k prejednávanej veci, ktorá je z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. b) O. s. p. právne irelevantná.».

Ako neopodstatnenú najvyšší súd vyhodnotil aj námietku o naplnení procesnej vady podľa § 237 písm. c) OSP, keď uviedol, že uvedené ustanovenie sa „nevzťahuje na akékoľvek prípady väd vo vzťahu medzi zastúpeným a jeho zástupcom; dopadá len na tie procesné situácie, v ktorých zastúpený subjekt nemal procesnú spôsobilosť (napríklad maloleté dieťa) a - zároveň - nebol riadne zastúpený (napríklad zákonným zástupcom). Existencia vady takej povahy ale zo spisu nevyplýva“.

V súvislosti s procesnou vadou podľa § 237 písm. f) OSP najvyšší súd s poukazom na obsah § 214 ods. 1 a 2 OSP odmietol námietku sťažovateľov, že by bol krajský súd povinný nariadiť na prejednanie ich odvolania proti uzneseniu o trovách konania pojednávanie. Zároveň uviedol, že *„prieťahy v konaní nie sú judikatúrou najvyššieho súdu považované za dôvod, ktorý zakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. (vid' rozhodnutie najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2005, ale aj ďalšie rozhodnutia, napríklad sp. zn. 3 Cdo 292/2009, 3 Cdo 164/2007 a 3 Cdo 28/2012)“*, pričom k námietke o nepreskúmateľnosti uznesení krajského súdu uviedol, že *«judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) nepovažuje nepeskúmateľnosť rozhodnutia za procesnú vadu konania uvedenú v tomto ustanovení; ide o tzv. inú vadu konania, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Rovnaký názor v tejto otázke zastáva Ústavný súd... ktorý v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) O. s. p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.“*».

K neprípustnosti dovolania na podklade procesnej vady podľa § 237 písm. g) OSP najvyšší súd v podstatnom uviedol, že v tejto súvislosti je právne významný vzťah sudcu k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, pričom vylúčenie sudcu predstavuje výnimku z ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Poznamenal, že z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno sudcu vylúčiť len výnimočne a len zo *«závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.*

Z obsahu dovolania vyplýva, že dôvody vylučujúce sudkyňu prvého stupňa vyvodzujú dovolatelia iba z procesného postupu v konaní (najmä z predmetného „konfliktu“) a tiež z oboch rozhodnutí o trovách konania, ktoré považujú za nesprávne, nezákonné a nespravodlivé. Takáto námietka žalobcov sa podľa právneho názoru dovolacieho súdu netýka okolností, ktoré by z hľadiska § 14 ods. 1 O. s. p. bolo možné považovať za právne

relevantné. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že v prípade predmetnej sudkyne boli dané okolnosti vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, teda že by mala (v prípade žalobcov negatívny) vzťah k účastníkom konania, ich zástupcom alebo prejednávanej veci.».

Keďže dovoláciu námietku nesprávneho právneho posúdenia veci možno vyvodit' len v procesne prípustnom dovolaní a takúto prípustnosť dovolania nebolo možné z § 239 a § 237 OSP vyvodit', najvyšší súd dospel vo svojom uznesení k záveru, že dovolania sťažovateľov boli neprípustné, na základe čoho ich podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP odmietol.

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu č. k. 3 Co 1/2013-1463 z 28. februára 2013 a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 308/2013, 3 Cdo 309/2013 zo 14. januára 2015, ktorých relevantné právne závery boli už uvedené, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ani krajský súd označenými rozhodnutiami neporušili právo zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavne neakceptovateľným spôsobom, ktorý by odôvodňoval zásah ústavného súdu do výsledku napadnutého konania.

K sťažovateľom formulovaným námietkam ústavný súd uvádza, že tieto sa obsahu napádaných uznesení krajského súdu a najvyššieho súdu dotýkajú len nekonzistentne a opakovane sa vracajú k meritórnym otázkam predloženým sťažovateľmi v danom prípade všeobecným súdom. Na tomto mieste je však potrebné konštatovať, že z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania sa tieto okolnosti nejavia ako právne významné, keďže konanie voči v uznesení krajského súdu označeným odporcom skončilo zastavením konania na základe späťvzatia návrhu sťažovateľmi, ktorí v napadnutom súdnom konaní vystupovali v procesnom postavení navrhovateľov. Pri rozhodovaní o náhrade trov účastníkov konania je totiž právne významné ustáliť okruh účastníkov konania, ktorým svedčí právo na náhradu trov konania, kvantifikovať ich výšku a následne aplikovať v danom prípade relevantné právne ustanovenia vyplývajúce z Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd preto nemá dôvod vyjadrovať sa k námietkam týkajúcim sa

meritórneho posúdenia prípadu, pretože tieto neboli predmetom rozhodovania krajského súdu ani najvyššieho súdu o uplatnených náhradách trov konania.

Rovnako neopodstatnené sú aj námietky porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru smerujúce k dĺžke konania pred označenými súdmi, pretože v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (13. apríla 2015) už krajský súd o uplatnených náhradách trov konania nerozhodoval (uznesenie krajského súdu č. k. 3 Co 1/2013-1461 z 28. februára 2013 nadobudlo právoplatnosť 9. apríla 2013). V tom čase nekonal vo veci už ani najvyšší súd, ktorý uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 308/2013, 3 Cdo 309/2013 zo 14. januára 2015 odmietol dovolanie sťažovateľov ako neprípustné. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 172/05) totiž vyplýva, že právu na prejednanie veci v primeranej lehote zaručenému čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne ako základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy) sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje ochrana len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte trvalo. Ústavný súd zásadne odmietne sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak v čase, v ktorom bola sťažnosť doručená ústavnému súdu, už k porušovaniu označeného práva nedochádzalo. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je totiž odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci.

Zároveň sa nemožno stotožniť ani s námietkou o neodôvodnenosti napadnutých uznesení, ktorá by mala viesť k záveru o ich ústavnej neudržateľnosti z hľadiska obsahu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd sa totiž dostatočne zaoberal dôvodmi prípustnosti dovolania proti uzneseniam krajského súdu, keď odpovedal na relevantné námietky sťažovateľov, z ktorých vyvodzovali ich existenciu, pričom formulované závery o ich nenaplnení svojvôľu najvyššieho súdu nesignalizujú. Obdobne tak aj krajský súd dôvody svojho rozhodnutia oprel o platné ustanovenia procesnoprávneho predpisu (§ 142 ods. 1 a § 146 ods. 2 OSP), ktoré na prípad sťažovateľov aplikoval ústavne akceptovateľným spôsobom, keď konštatoval, že dôvodnosť podania žaloby je v prípade zastavenia konania pre späťvzatie návrhu možné posudzovať len

procesne, a nie podľa hmotného práva, lebo by potom išlo o posudzovanie dôvodnosti nároku vo veci samej. Skutočnosť, že sa krajský súd k možným dôvodom hodným osobitného zreteľa, pre ktoré by náhradu trov konania nemusel priznať, bližšie nevyjadril, ešte nezakladá dôvod na vyhodnotenie napadnutého uznesenia krajského súdu ako ústavne neakceptovateľného. Takéto dôvody totiž musia mať charakter výnimočnosti, pričom z doslovného znenia § 150 OSP vyplýva, že je na úvahe konajúceho súdu, či v prípade existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa náhradu trov konania čiastočne alebo úplne neprizná. S poukazom na ustálený názor, v zmysle ktorého ústavný súd zasahuje v otázke náhrady trov konania, t. j. vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi otázky akcesorickej, v zásade iba výnimočne, t. j. keď zistí porušenie práva na spravodlivý proces extrémnym spôsobom, ústavný súd konštatuje, že absencia odpovede krajského súdu na argument sťažovateľov o potrebe aplikácie § 150 OSP, podľa ktorého všeobecný súd nemusí výnimočne sčasti alebo úplne priznať náhradu trov konania, ak tu sú dôvody hodných osobitného zreteľa, bez ďalšieho nespôsobuje porušenie práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 ústavne relevantným spôsobom. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva totiž nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany, osobitná odpoveď sa vyžaduje, len ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový (Georgidias c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

V tejto spojitosti sa žiada pripomenúť, že kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom rozhodovania ústavného súdu je najmä spôsob, akým malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd. Prehodnocovanie záverov krajského súdu o možnej existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa v prípade sťažovateľov by išlo zjavne nad rámec právomoci ústavného súdu, ktorého úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov použitej interpretácie a aplikácie dopadajúcich zákonných ustanovení s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Ústavný súd tiež

zdôrazňuje, že jeho úlohou nie je ani posudzovanie právnej perfektности namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“, ale posúdenie jeho ústavnej udržateľnosti (m. m. IV. ÚS 325/08). Skutočnosť, že sa sťažovatelia s právnymi závermi krajského súdu a najvyššieho súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto záverov a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právne názory svojim vlastným. V konečnom dôsledku totiž ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu napadnutý právny výklad krajského súdu ani najvyššieho súdu takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru o absencii relevantnej súvislosti medzi namietaným porušením práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na jednej strane a uznesením krajského súdu č. k. 3 Co 1/2013-1461 z 28. februára 2013 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 308/2013, 3 Cdo 309/2013 zo 14. januára 2015 na strane druhej. Ústavný súd preto vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov (najmä návrhom na odloženie vykonateľnosti či na zrušenie napadnutých rozhodnutí) nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2016